

Agnieszka Jacewicz
Danuta Małkowska

KADRY I PŁACE 2024

**obowiązki pracodawców
rozliczanie świadczeń pracowniczych
dokumentacja kadrowa, podatkowa i ZUS**

Wydanie XXV uaktualnione

Stan prawny: 1 stycznia 2024 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Gdańsk 2024

© Copyright by ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
oddk® Gdańsk 2024

Redaktor prowadzący:
oddk® Agnieszka Jacewicz

Opracowanie redakcyjne i korekta:
oddk® Ewa Kapkowska-Niemczyk

Koncepcja i projekt okładki:
oddk® Artur Zdulski

Skład tekstu:
Mariusz Szewczyk

Kopiowanie na dowolnych nośnikach, przedruk, rozpowszechnianie całości lub fragmentów bez pisemnej zgody Wydawcy – ODDK Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej – jest zabronione i zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 5.

Materiał powielany (kserowany) narusza prawa autorskie!

ISBN 978-83-8253-000-1

Wydawca: ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
80-317 Gdańsk-Oliwa, ul. Obrońców Westerplatte 32A
www.oddk.pl; e-mail: oddk@oddk.pl; tel. 58 554 29 17
BDO 00035465

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13

Rozdział I NAWIĄZANIE STOSUNKU PRACY

1. Charakterystyka i zasady nawiązania stosunku pracy	16
1.1. Istota stosunku pracy	16
1.2. Wykonywanie pracy poza siedzibą pracodawcy – praca zdalna	22
1.3. Zanim dojdzie do podpisania umowy o pracę	29
1.4. Zawarcie umowy o pracę	31
2. Obowiązki pracodawcy wobec nowo zatrudnionych	34
2.1. Badania profilaktyczne	35
2.2. Zapoznanie z aktami prawa wewnętrznego oraz przepisami RODO	36
2.3. Dokumentacja pracownicza	44
2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy	55
2.5. Ustalenie stażu pracy nowo zatrudnionego pracownika	57
2.6. Obowiązki w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz podatku dochodowego	57
2.7. Obowiązki informacyjne zakładu pracy wobec komornika	61
3. Sankcje za naruszenie prawa pracy	62
3.1. Odpowiedzialność pracodawcy	62
3.2. Odpowiedzialność osoby prowadzącej sprawę kadrowe	65
3.3. Upoważnienie pracownika do przetwarzania danych osobowych	66
4. Ochrona danych osobowych – stosowanie RODO w sprawach pracowniczych	67
5. Przykład – przyjęcie pracownika do pracy	74
6. Inne formy angażowania pracowników	87
6.1. Zatrudnianie młodocianych	87
6.2. Praktyka absolwencka	94

Rozdział II WYNAGRODZENIE ZE STOSUNKU PRACY

1. Wynagrodzenie za pracę i zasady jego ustalania	100
1.1. Istota wynagrodzenia i jego elementy składowe	100
1.2. Termin i sposób wypłaty wynagrodzenia	102
1.3. Ochrona wynagrodzenia za pracę	103
1.4. Wynagrodzenie minimalne	103

2. Czas pracy i jego ewidencja	106
2.1. Normy i wymiar czasu pracy	107
2.2. Systemy czasu pracy	116
2.3. Ewidencja czasu pracy	120
2.4. Praca w dni świąteczne i w porze nocnej	124
2.5. Czas pracy kadry kierowniczej	129
2.6. Odpoczynek i przerwy w pracy	130
3. Praca w godzinach nadliczbowych	136
3.1. Istota pracy w godzinach nadliczbowych	136
3.2. Ustalenie przekroczenia norm czasu pracy	137
3.3. Rekompensata za pracę w godzinach nadliczbowych	141

Rozdział III

ROZLICZANIE I DOKUMENTOWANIE WYNAGRODZEŃ

1. Procedura naliczania wynagrodzenia	150
1.1. Ustalenie przychodu pracownika	150
1.2. Składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika	151
1.3. Składka na ubezpieczenie zdrowotne	157
1.4. Zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych – rozliczenie z urzędem skarbowym	158
1.5. Wpłaty na pracownicze plany kapitałowe (PPK)	202
1.6. Pozostałe potrącenia obowiązkowe z wynagrodzeń	212
1.7. Wynagrodzenie w walucie obcej	223
2. Składki finansowane przez pracodawcę	225
2.1. Składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe)	226
2.2. Składki na fundusze pozaubezpieczeniowe (FP, FS, FGŚP, FEP)	233
3. Dokumentacja związana z wynagrodzeniem pracownika	245
3.1. Dokumentacja i opłacanie składek ZUS	245
3.2. Dokumentacja wynagrodzeń	252
3.3. Przechowywanie dokumentacji wynagrodzeń	256
4. Przykład miesięcznego rozliczenia wynagrodzeń	260
5. Wynagrodzenie pracownika delegowanego za granicę	271
5.1. Zasady delegowania pracowników za granicę	271
5.2. Zasady opodatkowania wynagrodzenia za pracę w przypadku oddelegowania za granicę	273
5.3. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym od przychodów z pracy uzyskanych za granicą	278

Rozdział IV

WYNAGRODZENIE ZA CZAS NIEWYKONYWANIA PRACY

1. Urlop wypoczynkowy	286
1.1. Nabycie prawa, wymiar i zasady udzielania urlopu	287
1.2. Wynagrodzenie za czas urlopu	296
1.3. Ekwiwalent za niewykorzystany urlop	303
2. Inne dni wolne od pracy	308
2.1. Urlopy okolicznościowe	308
2.2. Zwolnienie od pracy z powodu siły wyższej	314
2.3. Urlop opiekuńczy	315

2.4. Urlop bezpłatny	317
2.5. Urlop wychowawczy	318
3. Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy	326
3.1. Ustalanie prawa do wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego	326
3.2. Zasady obliczania wynagrodzenia (i zasiłku) za czas niezdolności do pracy	331
3.3. Zasady obliczania wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca	344
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe świadczeń za czas choroby	347
4. Przykłady obliczania wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy	350

Rozdział V

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE I SOCJALNE PRZYSŁUGUJĄCE PRACOWNIKOM

1. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa	370
1.1. Świadczenia związane z chorobą ubezpieczonego	373
1.2. Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego związane z opieką nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny	390
1.3. Przykłady obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego	418
2. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego	432
3. Pozostałe świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	434
3.1. Świadczenie przedemerytalne	434
3.2. Zasiłek pogrzebowy	436
3.3. Renta rodzinna	438
4. Świadczenia socjalne zagwarantowane w Kodeksie pracy	438
4.1. Odszkodowania i rekompensaty z tytułu utraty pracy	438
4.2. Odprawy rentowe i emerytalne	440
4.3. Odprawa pośmiertna	442
4.4. Ujęcie składkowe i podatkowe odpraw, odszkodowań, rekompensat	443

Rozdział VI

ROCZNE ROZLICZENIE Z URZĘDEM SKARBOWYM W ZAKRESIE PODATKU DOCHODOWEGO

1. Deklaracja roczna o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-4R)	446
2. Informacja roczna o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-11)	446
3. Roczne rozliczenie podatku dochodowego	451
4. Przykład rocznego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych	453

Rozdział VII

OCHRONA STOSUNKU PRACY. ROZWIĄZANIE I WYGAŚNIĘCIE UMOWY O PRACĘ

1. Ustanie stosunku pracy	462
1.1. Ochrona stosunku pracy przed zwolnieniem	462
1.2. Wypowiedzenie stosunku pracy	469
1.3. Wygaśnięcie umowy o pracę	475
2. Obowiązki pracodawcy związane z rozwiązaniem umowy o pracę	481
2.1. Obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy	481
2.2. Obowiązki związane z rozliczeniami publicznoprawnymi	487
2.3. Pomoc pracodawcy w sprawach emerytalno-rentowych	489
2.4. Przykład – zwolnienie pracownika z pracy	490

3. Upadłość lub likwidacja zakładu pracy	502
3.1. Obowiązki pracodawcy w przypadku likwidacji zakładu	502
3.2. Uprawnienia pracowników zlikwidowanego pracodawcy	507
3.3. Przywrócenie do pracy	510

Rozdział VIII

POZAPŁACOWE ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

1. Podróże służbowe pracowników	514
1.1. Krajowe podróże służbowe	517
1.2. Zagraniczne podróże służbowe	527
1.3. Ujęcie składkowe i podatkowe podróży służbowych	532
2. Ryczałty i ekwiwalenty za używanie prywatnego samochodu do celów służbowych	535
2.1. Ryczałt za samochód	536
2.2. Ekwiwalent za rzeczywiście przejechane kilometry	537
2.3. Ujęcie składkowe i podatkowe ryczałtów i ekwiwalentów samochodowych	538
3. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (ZFŚS)	541
3.1. Istota i cel tworzenia funduszu	541
3.2. Podmioty tworzące fundusz	545
3.3. Źródła i zasady tworzenia funduszu	546
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe w zakresie ZFŚS	551
3.5. Świadczenie urlopowe	554
4. Świadczenia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy	555
5. Pozostałe świadczenia pracownicze	558
5.1. Posiłki i napoje profilaktyczne	558
5.2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	559
5.3. Ubiór służbowy	566
5.4. Artykuły spożywcze na potrzeby pracowników	567
5.5. Inne świadczenia rzeczowe, nieodpłatne lub częściowo nieodpłatne udzielane pracownikom	567
5.6. Ujęcie składkowe i podatkowe pozostałych świadczeń pracowniczych	572

Rozdział IX

ROZLICZENIE I DOKUMENTACJA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZATRUDNIONYCH NA PODSTAWIE UMÓW CYWILNOPRAWNYCH

1. Charakterystyka umów cywilnoprawnych	578
2. Zasady podlegania umów cywilnoprawnych ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz wypłatom na PPK	604
2.1. Umowa-zlecenie	604
2.2. Umowa o dzieło	610
2.3. Zasady podlegania i rozliczania składek osób mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy-zlecenia	613
3. Rozliczenia z urzędem skarbowym i ZUS z tytułu umów cywilnoprawnych	617
3.1. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów-zleceń	617
3.2. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów o dzieło	627

4. Rozliczenie płatnika z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracownikiem	632
5. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego dla zleceniobiorców	635
5.1. Warunki uzyskania świadczeń	635
5.2. Zasady ustalania podstaw wymiaru zasiłków chorobowych	637
6. Koszty podróży służbowej zleceniobiorcy	644
7. Przykłady rozliczania i dokumentowania wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy-zlecenia i umowy o dzieło	646
Wykaz aktów prawnych	665